

A ZENTAI VÁROSI MÚZEUM
ÁLLANDÓ NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁSA

5123

**A kiadvány
támogatói**

**NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA**

**ZENTAI ÖNKORMÁNYZAT
SENČANSKA GRADSKA SAMOUPRAVA**

A ZENTAI VÁROSI MÚZEUM
ÁLLANDÓ NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁSA

© Nagy Abonyi Ágnes, 2004
© Thurzó Lajos Közművelődési Központ, Zenta

A ZENTAI VÁROSI MÚZEUM
ÁLLANDÓ NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁSA

Múzeumi kalauz

Thurzó Lajos Közművelődési Központ
Zenta, 2004

Nagy Abonyi Ágnes
*A zentai Városi Múzeum
állandó néprajzi kiállítása*
Múzeumi kalauz
A kiállítás rendezője:
Nagy Abonyi Ágnes

Kiadó: Thurzó Lajos
Közművelődési Központ, Zenta

Szakmai véleményezők:
Dr. Égető Melinda néprajzkutató,
a Magyar Tudományos Akadémia
Néprajzi Kutatóintézetének
főmunkatársa
és Bánszky Mária néprajzkutató,
a Vajdasági Múzeum
főmuzeológusa.
Felelős kiadó és szerkesztő:
Hajnal Jenő igazgató
Műszaki szerkesztő:
Beszédes István
Lektor és korrektor:
Szloboda János
Nyomda: Grafoprodukt, Szabadka
Példányszám: 500

ISBN: 86-83029-23-9

Előszó

A zentai Városi Múzeum állandó néprajzi kiállítása elsősorban Zenta mezővárosának, illetve az alsó Tisza mente magyarságának népeletéről szól. A kiállítás kalauza a kiállított tárgyak, dokumentumok jobb megértésében kívánja eligazítani a kedves látogatót.

Intézményünk komplex típusú múzeum, régészeti, történelmi, képzőművészeti, néprajzi, numizmatikai és természettudományi (paleontológiai, ornitológiai) gyűjteménye van. 1974 óta rendelkezik állandó kiállítással, amelynek leggazdagabb része a néprajzi, ezen belül a halászati anyag, amely a tiszai halászat teljes eszköztárát mutatja be.

A három évtizede fennálló állandó néprajzi kiállítás felújítása s új múzeumi kalauz készítése időszerűvé vált egyebek közt azért is, mivel 1989-ben, az állandó kiállítás átrendezésekor a halászati rész a földszinti nagy teremből az emeleti folyosóra került. A változtatásokra egyrészt azért került sor, mert a felszabadított teremben kiállított új anyagokkal nagyobb látogatottságot szeretnénk volna elérni, hogy intézményünk „élő múzeummá” váljon. Ez az átrendezés átmene-

ti megoldásnak bizonyult. A kiállított tárgyak nagyobb része szabadon installált, nem üveg alá helyezett vitrinben állt.

Kiállításunk a tárgyak életét szeretné bemutatni s ugyanakkor a felújításukkal meg is hosszabítani. A régi kiállítás 2000 tárgyból állt. A mostani kutatási eredményeinkkel gazdagítottuk, s új dokumentumfotókkal egészítettük ki.

A látogató a zentai csata kiállítás földszinti termeiből közvetlenül a régészeti, a paleontológiai kiállítás termébe, illetve továbbhaladva a galériába jut, az emeletre kapaszkodva a lépcsőház képei pedig a néprajzi kiállítás termeibe vezetnek. Az egymáshoz kapcsolódó nyolc kiállítási egység újszerűen kíséri meg a ma emberéhez közelebb hozni azt az örökséget, amely hagyományozódás útján maradt ránk.

Az állandó néprajzi kiállítás *a visszatekintéssel kezdődik, mivel meg szeretnénk emlékezni a múzeum egykori munkatársairól is, akik az első állandó néprajzi kiállítást rendezték, a múzeum anyagát bővítették. E kiállításrész illusztrációi főként Zenta város múltjáról, településtörténetéről, a*

Városi Múzeum néprajzi gyűjteményének előtörténetéről szólnak, de a többi Tisza menti település népeletéről is árulkodnak.

A korábbi kiállítás a Tisza vidékén élő emberek gazdasági életét mutatta be: a halászatot, a ri-

deg állattartást, a fölművelést, valamint a mezőváros legfontosabb iparágait. Ezen a koncepción keveset változtattunk, hiszen ezek alapján tudjuk megmutatni leginkább, hogyan éltek az emberek ezen a tájon. Módosított kiál-

lításunkban is hangsúlyozni szeretnénk a Tisza jelentőségét, hiszen a folyónak korábban meghatározó szerepe volt e vidék életében. Az újonnan bemutatásra került tárgyak és képek nagy része a XX. század eleji mezőváros élet-

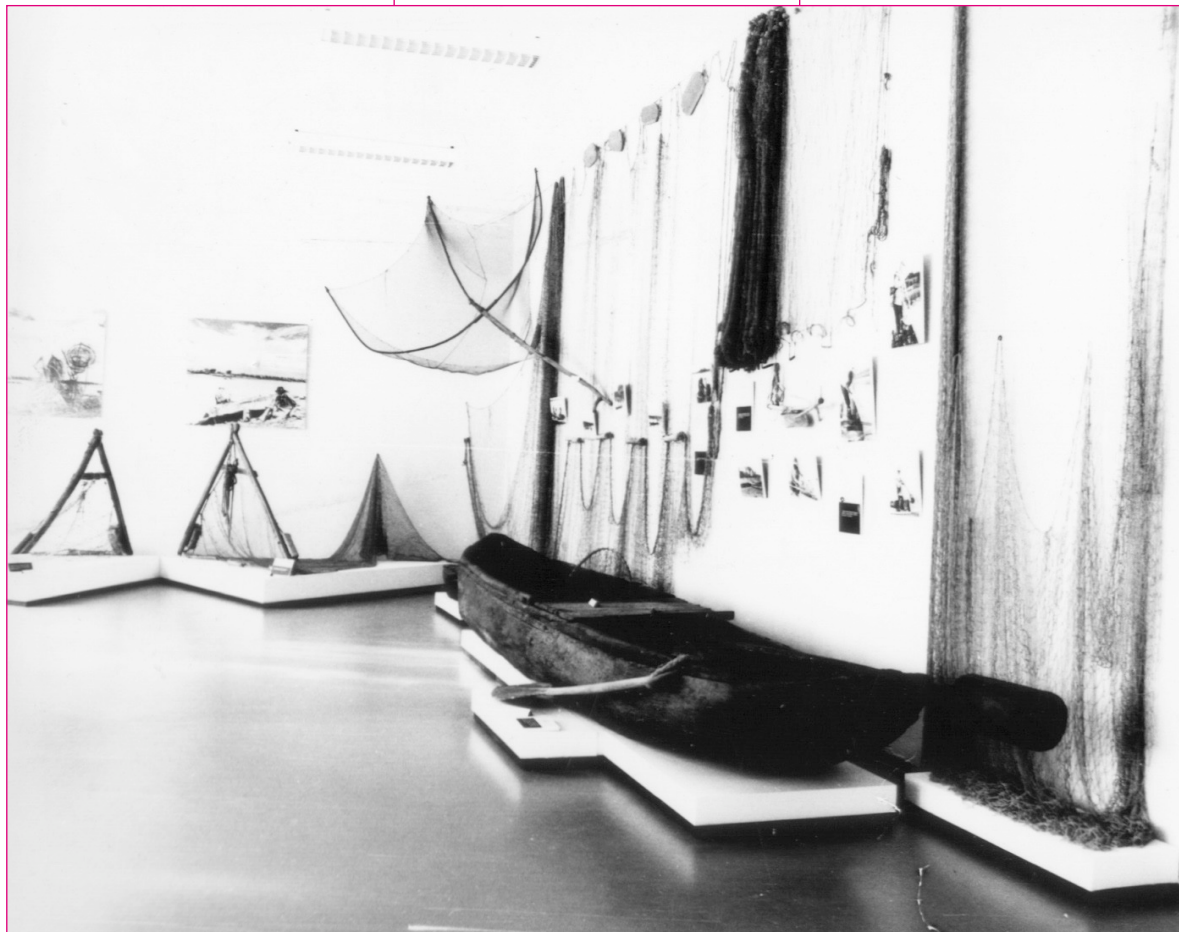

Pásztorélet – a néprajzi kiállítás részlete. Fotó: Stevan Kragujević, 1985.

módját tárja elénk. Az ember otthonát, a paraszti konyha- és szobabelső hangulatát, néhány hétköznapi tevékenységet, munkaal-kalmat, illetve ünnepi pillanatot varázsolnak a látogató elé a néprajzi gyűjteményünkől újonnan

kiemelt értékes, érdekes tárgyak, s ezt kíséri a válogatott képanyag is. A hosszú évek során kisebb-nagyobb gyűjtemények anyagából, családi s egyéb hagyatékokból kerültek kiváló néprajzi tárgyak is gyűjteményünkbe. A né-

hai Varbai Jenő horgosi római katolikus plébános úr 1968 és 1971 között gyűjtött anyagából például, egy tiszafüredi típusú fanyereg, feliratos butellák, csutorák és más cserépedények, a zentai Joca Vujić gyűjteményéből egy gazda-

Tiszai halászat – kiállítás részlete. Fotó: Stevan Kragujević, 1985.

gon díszített dohányzacskó, több, művészi motívumokkal, versidézetekkel dekorált italos edény, valamint karcollással, faragással, festéssel díszített egyéb mives alkotás.

Kiállításunk eredményessége érdekében, a néprajzi ismeretek köréből való szélesebb tájékoztatás céljából készítettük el ezt a kalauzt, bár még így sem közölhetünk mindent. Végül az érdeklődők számára felsoroljuk azt az

irodalmat, amelyet munkánk során mi is használtunk.

Kívánjuk, hogy kiállításunk megtekintése alkalmával kedves látogatóinknak információkban gazdag, korszerű látványt nyújtó élményben legyen részük!

Halászat – a kiállítás részlete az 1989-es átrendezés után. Fotó: Gergely József, 2003.